

Llevant

Quinzenari portaveu de l'Associació "Minerva," Defensor dels interessos morals i materials d'Artá i sa Comarca

Redacció i Administració Quatre Cantons, 3 * ARTÁ	Dels treballs publicats ne son responsables els autors NO'S TORNEN ELS ORIGINALS	PREUS Espanya { Trimestre. . . 0'50 Ptas. Any. . . . . 2'00 » Estranger . . . . . Doble.	Se paga a la bastreta
Any I	Artá (Mallorca) 2 de Juny de 1917	Núm. 12	

Un pensament

Fa aprop de tres anys que se reuní per primera vegada el poble artanenc, en el Teatre Principal per tractar de la construcció d'un ferro-carril que mos unís amb sos pobles veïnats de Son Servera, Sant Llorens del Cardessar y la ciutat de Manacor.

Tots sabem qu'el promotor de tan gran projecte, en aquella època — avui en vies de realització — fou D. Rafel Blanes Tolosa, qu'amb la seva activitat i constància ha duit a cap tan beneficiosa obra.

Els treballs d'explanació continuen. Dins uns quants mesos, el tros del districte municipal de Artá, quedarà terminat. La feyna de la via del terme de Son Servera, va endavant, estant ocupats de cent a cent trenta homes diaris. La del terme de la ciutat de Manacor continua amb bon èxit. El troç de Son Carrió fa poc temps se comensà i ehi ha vuitanta jornalers empleats i la de Sant Llorens des Cardessar se va subastar dia 25 de Maig, quedant ara en marxa tota la línia, de manera que, poc temps de vida mos ha de donar Déu, per no veure terminada l'obra colossal, — per noltros — de les terres llevantiacs en tant bons auspicis comensada.

Ara be, ¿no es convenient preparar-mos amb temps per solemnizar l'arribada del ferro-carril an el nostre estimat poble? ¿No es útil mirar endavant i estudiar la conveniència material que podria dur aquí? ¿Hem de rebre tant gran millora, estant aturats i amb ses mans plegades? No; de cap manera. Hem de donar una nota de vida, d'entusiasme, tots junts com una pinya, sense diferencia de partits, duguent a felis terme festes cíviques i religioses, fires i una petita exposició, posant tota classe d'atractius per lograr que vengui gent de per totes parts a celebrar i aplaudir la nostra feina.

¿Qu'hem de fer idó? Conceptúu que a final de l'any 1919 que ja estrarà en marxa el tren i que si Déu ho vol, la guerra estarà acabada, hem de tenir proposat i hem de realisar la primera setmana qu s'inaugurarà el ferro-carril, un programa complet de fires i festes; per aixó es convenient, que l'Ajuntament, quant antes, reunesqui el poble per comunicar-li l'idea o pensament dit; continuar en el presupost de cada any una quantitat de 1500 a 2000 pessetes, per pagar part dels gastos que se haurán de fer — qu'un dia serán molt reproductius pels venidors; — demanar una subvenció a la Diputació provincial i an el Govern; nombrar comissions que se cuidin de tot quant convenga an aquest fi; comunicar-se amb les demés autoritats locals, sociadats i persones de notoria influencia perque cada qual duga la seva pedreta a la realització d'aquest pensament.

Les festes haurien de durar vuit dies. Seria molt útil fer una petita exposició regional dels quatre pobles interessats, en que s'exposás tota classe de bestiar — bovi, mular, asnal, cabrum, de llana, cunis, aviram, etc. etc.; — una secció de les

industries de pauma, de mobles i ferreteria; tota classe d'obres de costura i escoles; bendició de la primera o darrera pedra dels edificis escolars; conferencies agricóles explicades per distingits enginyers agrónoms; corregudes amb premis extraordinaris; dues funcions de novillos per quadrilles distingides; coronació de la Verge de San Salvador invitant an el poble de Son Servera en massa, que tanta devoció li professa perque prenga part en dit acte i altres i altres idees, unes noves i altres veies que lluesquen i entusiasmin els vecins i forasters que venguen.

No cap dupte; poble que no té un ideal, ve a esser per l'estil d'homo o dona que no te ánima i si en té no cuida d'educar-la o de instruir-la; es de pega, de res serveix.

Ara be, la ocasió la pinten calva, perque una vegada perduts els cabeis no tornen mai mes.

Es precis no perdre moment; les obres fan via i noltros no devem ni porem estar aturats, a no ser que volgum qu'els veïnats mos califiquin de atrassats, de poble aflat tan sols en partits, en mússiques bullangueres i renoveres sense ideals financers, i adormit, pròxim a sa ineptitut i a sa mort.

J. SANCHO LLITERAS.

Artá 28 de Maig de 1917.

Conferencia (1)

Poble d'Artá: Un dels problemes d'actualitat, íntimament lligat amb la nostra agricultura es el dels queviures, el qual me dona pasta suficient per cansar la vostra atenció durant els minuts que vos dirigiré la paraula en aquesta vetllada. Però, senyors; després de fervos present que la Junta d'aquest Sindicat Agrícola ha tengut un mal acert amb la meua elecció, vos he de dir que, quant el convit surt d'amics que tenen demunt mi certa autoritat per la seva noblesa d'ideals, d'amics amb els quals l'amistat s'estrony per l'afinidat d'idees, d'amics corals amb una paraula, senyors, jo no se fer el sort i posant, una vegada mes de manifest les meves petites forces, accept el nou sacrifici, convensut de que, tots els que vos reuniu en aquestes festes, sabreu apreciar la meua bona voluntat.

¿El problema de les subsistencies! .. Amb ell ehi va la vida i per aixó, artanencs qui m'ascoltau es necessari que presteu la vostra atenció a les consideracions que vos vatre a fer.

Els aliments que se cuien a Espanya juntament amb els que s'adquirexen al estranjer, basten per el sosteniment dels espanyols; però, com durant la guerra qui assola la humanitat, hem patit, sense excepció, uns governs, als quals hauriem d'estar empagats d'agontar, mos resulta que lo que tenim dins Espanya, no basta per la vida dels espanyols.

¿Sabeu perque? S'ha tolerat i se tolera el contrabando mes descarat; d'Espanya surten farines, blat arros, patates, bestia de tota casta, i tot lo que vos pogueu imaginar que pugui servir d'aliment, ocasionant aixó la pujada dels queviures i tal vegada ben prest, la dificultat d'adquirirlos.

Alguns dels productes de consum s'han d'adquirir a l'estranger perque se'n venen quantitats que llavó mos fan falta per cubrir les nostres necessitats: axó succeïx principalment amb el blat, blat de les indies, siurons i llegums seques, llet i ous. E-hi ha altres productes que se cuien en sobrant com l'arros i les patates. Dels primers, especialment el blat i altres grans, degut a les necessitats creades per la guerra s'en ha sembrat i cuít a bastament, en l'any 1916, i respecta an els altres el govern autorisa la seva exportació. Ara be, ¿qui es que no sap que quant no se té d'una cosa, se menja de lo que hi ha? Idó els nostros Governos sembla que ho ignoren, perque de lo contrari no dexarien embarcar res, ja que si axí e-hu feien, les patates i l'arros, que son aliments de primer ordre, anrien mes barato i compensarien la pujada d'altres articles de primera necessitat.

L'any 1916 l'exportació de queviures va augmentar en 131 millons, en canvi l'importació va disminuir 41 millons comparat amb l'any 1914 i 16 millons comparat amb l'any 1915. diferencia que basta per explicar la crisi actual. Traguent molt mes de lo que s'entra, per forza e-hi ha d'haver un desequilibri el qual a la practica se tradueix amb aquets augments tan extraordinaris dels preus, ocasionats per l'escassetat. Tenim els camins de França que son com una sangria uberta en el cor de la nació, sangria que els nostros Governos son impotents per aturar, per estroncar. ¿I que poren fer els homes qui retgexen els destins d'Espanya? ¿No heu vist, com tots els camvis de Govern, totes les crisis, tenen per única explicació, la gana de menjar sense fer feina? Idó, aquesta gent, qui no se preocupa dels qui treballen, que no mes va a satisfer les seves ambicions, aquesta gent maicada d'ideal, enconada amb la mateixa llet dels qui mos dugueren al desastre, dels qui mos feren perdre les riques colonies Cuba, P. Rico, Filipines ¿quin bé son capassos de dur a la nació?

El Govern, diu un distingit economista, no sab les quantitats d'aliments, necessaris per el sosteniment de la nació; ja veis idó, que es ben trist l'estar retjits per homes que no poren atendre a la primera necessitat de la vida, no esperem res d'ells, son incapassos, per aixó noltros, hem de fer lo possible per bastarnos a noltros mateixos, hem de fer lo possible per, colocarnos dins l'Independencia que fa els pobles forts i lo primer que hem de fer es, desarrollar l'agricultura, per poder umplir les nostres sales, sobre tot enguany que la tempestat amenaça continuament.

La cuíta de blat en l'any passat va esser bona, se sembraren 5 millons de corterades les quals donaren 41 mill. i mitx de quintars metrics de blat, 2.233.000 mes que en els anys anteriors; si per cubrir les necessitats del menjar i el sembrar se necessiten uns 39 mill. no cap dupte que se va cuir blat abastament; una cosa semblant va passar amb els altres grans si be en mes petita escala.

¿Se podria cuir mes? Indubtablement. Sense fer creixe les corterades, que també se podrien augmentar, se pot intensificar la conró, fent bones labors i aplicant els adobs quimics amb conciencia i en mires a la producció. Els ensais fets entre noltros no han donat gaire bons resultats; jo crec que s'ha perdut per falta de ciencia; els adobs s'han d'aplicar en formulas completes i millor si se conex la composició de la terra a la qual s'han de posar; les plantes, com el nostro cos, necessiten diferents elements, principalment fosfor nitrogen carbonio i potassi, els quals se poren aplicar en forma d'adobs quimics, que mesclantse amb la terra forma el conjunt armònic que dona vida an els vegetals. Si falta algun d'aquells elements ve forsosament un desequilibri que se tradueix en minva de producte; idó bé, aquí l'abono complet no se posa mai i aquell desequilibri per forza ha de comparexer. Amb prova de que la producció se pot augmentar, vatre a contarvos lo que ha fet Alemanyia.

(1) Pronunciada per D. Llorens Garcies en la Vetllada celebrada p'el Sindicat Agrícola.

Tots els pobles organitzats a la moderna tenen en quant an els problemes agraris, l'ideal de l'independència, es es dir, bastarse, i per això, s'ha de conrear la major superfície possible i s'han de obtenir les millors cultes. Alemanya en els 25 anys darrers, ha conseguit un augment prodigiós; caminant sempre de cap a l'ideal ha dedicat una gran part de la seva població, an el cultiu, tres vegades més que Inglaterra i ha conseguit dues coses: la 1.ª conrear el 95 p. 100 de la seva terra, — a Inglaterra se conrea el 84 i a Espanya un 60—; 2.ª doblà la producció. Fa 25 anys es feia 12 qq. de blat i avuy 23, de sivada ha passat de 10 a 21, d'ordi de 12 a 22, i pregunt jo si allà s'ha doblat la producció, no hem de creure que qualche cosa podríem noltros conseguir?

Continuad

Vida social

Minerva

Vetlada literaria

Com ja anunciarem en el número passat el dia des-set de Maig aquesta associació va celebrar una vetlada literaria-musical.

Aqueixa tengué lloc en el Teatro del Circol de Obrers Catòlics a les vuit i mitja del vespre el que s'omplí de gom en gom.

L'escenari apareixia engalanat amb gran profusió de flors i tests de ramells que feien endevinar la ma directora d'en Pere Ferrer que demostra sempre el seu bon gust en aquestes coses, i al qual felicitem.

La part musical anà a carreg de l'Orfeó Minervista que cantà les hermoses pessas *La Campana del dever* d'en G. Bolzoni. *L'Emigrant* lletra de Mossen Jacinto Verdager i música d'en Vives; *Montanyes de Canigó* d'en Enric Morera i *Arri Moreu* d'en J. M. Ventura. Totes foren fortament aplaudides per la concurrència, però molt especialment heu fou el solo *Benhaja Mallorca* lletra d'en Mateu Obrador Bennisar i música d'en Andreu Torrens que cantà molt be el jove tenor Jaume Nabot acompanyat de piano per Don Andreu Ferrer.

En la part literaria recitaren poesies varis socis: En Pere Sancho *Ja està fet!* Monólec, en Pera Alzamora *La Roqueta*, en Jusep Llabrés *¿Qué es el libro?* en Ferrer *Las Hormigas*, en Josep Torres *Un personaje* i en Jaume Massanet *A Cristóbal Colón*. Tots foren calurosament aplaudits.

La part fonda correu a càrrec del President de Minerva, D. Andreu Ferrer, el Rt. Pare Fr. Pere J. Cerdà, Superior dels Franciscans d'Inca y D. Gabriel Muntaner Rector d'Artà.

El primer llegí un petit discurs que venia a esser la Memoria del primer m'tj any de vida de aquesta entitat, especificant el desenrollo de cada un d'aquests punts: Socis, Biblioteca, Museu, Publicacions, Espectacles públics etc. etc., demanant al final un aplaudiment per aqueixa joventut que tendint cap a un ideal de millorament, de cultura, se sacrifica, durant les hores que les ocupacions les deixa lliures, cercant a Minerva lo que pot esser de profit per ells i p'el poble. La concurrència aplaudí fortament.

Al aixecar-se el Rt. P. Cerdà esclatà en un entusiasme aplaudiment. Agraí ell aquella manifestació de simpatia i digué que atés a lo avensat de l'hora i lo molt que restava a fer, li sabia greu haver escullit un tema com el qu'anava a exposar que era en sí llarg, però que procuraria acursar tot lo possible.

Parlà de la formació de la terra. Explicà clarament els sis dies de la creació diguent que no hi ha contradicció entre les teories eientífiques i la Bíblia perque la paraula *dia* no s'ha de pendre per una dia de vint i quatre hores, sino per període, época, de moltíssims de sigles. Demostrà amb exemples claríssims de quina manera la primera materia ignea creada per Deu, dotada per ell d'un moviment de rotació extraordinari per les lleis qu'el mateix Creador li imposà, s'anà desfent en trossos que constituïren els millons d'estrelles que veim brillar en l'espai. Explicà les relacions entre unes i altres, parlà del sol, i després entrà de plé a tractar de la terra historiant la formació de cada una de ses capes, i l'aparició de la vida vegetal i animal durant les quatre épocas geològiques. Impossibile mos es resseguir al P. Cerdà en sa brillantíssima conferencia i sols volem dir que durant aprop d'una hora tengué al públic atent i a pesar de ser un tema arit per la concurrència i difícil d'entendre logrà interessar ferm per sa paraula fàcil, exposició amena i exemples amb que la guarní. El seu treball merescué els mes grans elogis de tothom en general i especialment dels Minervistes que frissen de sentir-lo mes vegades.

Finalment s'aixecà a parlar el Sr. Rector D. Gabriel Muntaner el qual anava disposat a desarrollar una conferencia sobre el tema *La llibertat humana*, però

era tant tart que tengué d'extractar la conferencia i parlar sols un quart d'hora. Digué que els homos son lliures que Deu les ha dotats de llibertat, però de cap manera per obrar el mal. Si Deu posa en mans dels homos la llibertat es perque en fassen bon us. Posà una multitud d'exemples molt ben aplicats que lograren que el públic se convencés de les seves afirmacions. Fou premiat el seu treball amb grans aplaudiments i se donà l'acte per acabat.

El públic en sortí gratament impressionat i en desij de que sovitetjin actes d'aquesta classe.

**

«Minerva» conta avuy entre sos protectors al distingit i culte notari D. Josep Palmés i a l'exbatle i propietari D. Llorens Tous, que amb això demostren son amor a la cultura i a la joventut. Si sa conducta tengués molts d'imitadors l'associació «Minerva» podria cumplir millor els fins culturals que persegueix.

Es digne del agraiment de tots els socis, també, D. Pere Morell de Oleza, que sempre fa ú en tot lo que consideri un be. «Minerva» tenia necessitat d'una llibreria per sa Biblioteca i don Pere Morell espontaneament s'ha oferit a pagar tots els gastos dels llynyams per construir-la. L'Associació agraeix a tan bons senyors, aqueis actes de protecció que diuen molt a favor de qui les realisa.

Sindicat Agrícola

Tarda literaria

El dia 20 de Maig el Sindicat Agrícola de la Caixa Rural d'Artà celebrava la festa que anyalment dedica a son patró St. Isidre conrador. Ademés dels actes relligiosos que ja anuiciaren en s'altre número, per completar mes la festa la Junta del Sindicat volgué celebrar una *Tarda literaria* que tengué lloc en l'espaiosa sala escola dels Pp. Franciscans, que era plena totalment. El Chor del Convent cantà amb justesa *La fladora* cançó popular armonisada, *L'Emigrant* d'en Vives i *l'Estrella de l'aua*.

La part de nins cantà *Los soldaditos*, *Vals Burlesco* i *La Moixeta*, que foren la delicia de la concurrència, aplaudint totes les pessas entusiastament. Alguns nins del Collegi dels Franciscans digueren poesies humoristiques que foren molt celebrades, així per lo gracioses qu'eren, com per lo be que les recitaren.

En la part de fons donà una notabilíssima conferencia l'estudiós farmacéutic de la localitat D. Llorens Garcies que sapigué escullir el tema apropiat a les actuals circumstancies i p'el seu fons de doctrina i profitoses ensenyances molt dignes de ser de tothom conegudes, no mos volem limitar a donar-ne un extracte, sino que a altre part la publicam sencera ja que ha tengué l'amabilitat de posar-la a la nostra disposició. Fou molt aplaudida per la distingida concurrència.

D. Francesc Fuster Pvre, s'aixecà a parlar i digué que li havien encomanat un discurs, però qu' ell no venia disposat an això i que sols donaria alguns conseis an els socis del Sindicat. Exposà el beneficis que proporcionen els Sindicats i lo molt que convenia an els pagesos assistir al saló qu' aquest te destinat a tertulia i lectura, perque allà uns amb sos altres s'ensenyen, se retreuen les experiencies de cada un i tots en poden treure profit. Recomanà repetides vegades l'assistència a totes les reunions i terminà anunciant qu' el Sindicat posava a disposició de tots els socis gratuïtament els medis de esvaïr.

La concurrència aplaudí son treball.

El Sr. Rector digué algunes paraules i l'acte se donà per terminat, essent obsequiats seguidament amb un refresc els qui havien pres part en l'acte literari i la presidència.

Donam l'enhorabona mes coral a la Junta Organizada de tal acte, però d'una manera especial la mereixen els Pp. Franciscans que sempre posen a disposició de la Caixa Rural, tots els elements de que disponen i tota sa bona voluntat, qu' es molta.

Humoristiques

Capritxos d'atlotes joves

Una atlota capritxosa com cap n'haja vista mai amb un toc rompé es mirai perque no la feia hermosa. Un dia, quant s'hi mirava, perque un atlote va tossi puny estret li va envesti pensant que d'ella es burlava. I diu: Jo guapa heu seré apesar de Satanás i si me fa nosa es nàs vos jur qu'el me talaré. ¡I en te de marxandaria polvos d'arrós i midó!

Vos die que 's seu tocadó pareix una drogueria.

Pos massions d'assuquí que quant això llegiran moltes atlotes dirán: ¿Que deu está escrit per mi? I ses mares respondrán treguent sa cara per mi: ¡Si, senyoretas, si, si; Així vos ne mostrarán.

S. B.

Motiu d'alarma

Diferentes vegades hem cridat l'atenció de les nostres autoritats sobre l'estat ruïnós del Claustre del Convent, avont heí está instalada la 1.ª escola de primera ensenyansa. Son molts els pares que davant l'amenssa constant amb que tenen als seus fies s'han retengut d'enviar-los a l'escola dita i els qui, no tant temorecs, les hi envien, les retenen o casseva es dies de pluja forta o quant bufa vent tempestuós.

Ja no es, sols alló de tenir els atlotes dins un local humit i sense cap condició pedagógica, com fins ara se deia al parlar d'aquest local, sino un lloc aont els pares tenen en recel els seus infants per la poca confiança qu'els inspira la solidesa del edifici.

Ben veinat del local citat, dins el mateix claustre hi ha una espaiosa sala aont hi estava, fa uns quants anys, l'escola segona que dirigeix D. Segundo Diaz. Aquesta sala es avui depósit d'eines del Ajuntament i adament ella hi ha unes habitacions que serveixen de depósit d'el material inservible de la 1.ª escola. El sòtil de la sala esmentada es de volta ruïnosa. Idó, aïr mateix, mentres els atlotes sortien de classe, un cop aixordador resonà p'el claustre retgiran a tota llatlotea que corria esverada creguent que l'escola los queia adament. Era que una de les voltes de la sala descrita se desplomá cop en sec, consequencia d'amarar-se amb totes les plujes de fa molt de temps. Com aquesta volta, amenassen desplomar-sen altres de veinades i fins una qui dona dins el claustre de pas cap a l'escola.

Les parets totes, i molt especialment les que formen la sala avui habilitada per escola, al ploure s'ameren, reben tota l'aigua de les canals lo qual fa que de dia en dia sia mes visible la bossa que forma una d'elles tenguent constantment amb alarma a mestre i deixebles. En dies de pluja tot son basses i rois en totes les sales, i els dies de vent volen les teules. Aixó, després de tantes vegades de cridar l'atenció de les autoritats i de no veure venir el remei de cap part, i d'aumentar de cada dia mes el perill i del fet fresc de desplomar-se la volta citada, mos obliga a novament reclamar l'atenció de que deu, donar un nou crit d'alarma i ambaixó defugir tota responsabilitat, que en cas de una desgracia, que mes o menos prest pot ser'hi caurá demunt els qui vegeren el perill i feren el sort.

F.

Ajuntament

Sessió ordinaria del 20

En aquesta sessió se prengueren els següents acorts:

Abonar la suscripció corresponent al any actual, del Boletín de Administración Municipal, Pósitos y Juzgados Municipales.

Signent Artá un dels pobles de pas en les carreteres de regularidad organízadas pel dia 10 de Juny, per el Club automovilista de Palma s'acordá, regalar un premi an el gonyador consistent amb un objecte d'art, pagantlo del capitol d'imprevists.

S'adjudicà la propietat del solar n.º 55 del Cementeri catòlic d'aquesta vila a D. Gabriel Muntaner Serra, Rector d'aquesta parroquia, arretgladament an el retglament que per l'administració i ordre de dit cementeri te aprovat aquest Ajuntament.

Cumplimentar el contracte d'arrendament que la Junta local de 1.ª Ensenyança, otorgá amb la propietaria de la casa n.º 14 del carré de Bellpuig per instal·lar en ella la segona escola de nines.

El retgidor En Miquel Morey, qui tant se preocupa de les coses referents a la ensenyança, dona conta de que, a judici de la Comisió nombrada per tal fi, el solar que reuneix millors condicions per edificar l'escola graduada es l'anomenat, Ses Forcas, propietat de N'Antoni Genovart Esteve, acordantse que passi a la comissió d'obres perque vegi si dit senyor vol vendre aquesta finca i el preu que per ella en demana.

Sessió ordinaria del dia 27

Se prengueren els següents acorts:

Aprovar el compte de emblanquinar el Corté de la Guardia civil i la Sala que importen 75 pts. 45 cts.

Aprovar l'apèndix a l'amillament.

Relligioses

Aquestes festes passades de sincogema hi hagué a Sant Salvador les Coranta Hores anunciades, que deixá la noble família Morey. A totes les funcions fou petita per la gent que hi acudí l'hermosa església que estava adornada de lo millor. D. Antoni Bauzá, Vicari de la SS^{ma}. Trinidad va teixir uns sermons molt eloquents, qu'agradaran molt al auditori.

A n'el Convent dels PP. Franciscans la segona festa se celebrá la Conclusió del Mes de Maig amb ofici solemne i sermó a càrreg del P. Puigserver. Se cantá una molta afinació la Misa Pastoral de Botazzo. El capvespre se fe la visita dels terciaris i un solemne *Mes de Maria*.

En el Convent, durant la nit del 6 al 7, heu haurá vigília general de la Adoració Nocturna en sufragi del difunt president D. Andreu Servera.

Dia 3.—L'Adoració nocturna dedicarà un funeral en sufragi de l'ànima de D. Llorens Joy (a c. s.) com a actiu qu'era. Se cantaran matines a les 6 i mitja i després heu haurá comunió.

El diumenge dia 10, en la mateixa Iglesia s'hi celebrará la festa del Corpus amb Exposició del SS.^m Ofici i Sermó.

Dia 12.—El vespre Completes solemnes en preparació de la festa de S. Antoni de Padua. El dia 13 a les 9 i mitja se cantarà Tercia i seguidament missa solemne amb exposició del Santíssim. Se cantarà la missa a tres veus d'en Perossi, predicant les glories del sant, el novell orador sagrat Fr. Antoni Mojer, franciscà resident en el Convent de Sant Francesc de Palma. A les tres del capvespre solemnes. A entrada de nit, Corona, exposició del SS.^m i exercici de St. Antoni amb sermó p'el mateix orador.

A la Parroquia d'a 3 el dematí Comunió general per les filles de Maria que celebraran en tal diada sa festa. Ofici solemne amb sermó a càrreg de D. Antoni Lliteres Pvre. El decapvespre, processó p'els principals carrés de la població amb l'imatge de Maria i assistència de les Fies de la Puríssima.

Dia 7.—Festa solemníssima del *Corpus Cristi* amb ofici i sermó.

El decapvespre a les 5 se passetjará trionfalment el Santíssim p'els carrés del poble en solemne processó.

Crónica

De Canostrá

Dia 17.—Es nin de nou anys Juan Tet de na Maria fuia jugant tot sol dins casseva, trobá un cartuxo de dinamita i un tros de metxa de son pare qu' es barrobiné, i tengué s'idea d'unir-ho i pegar-hi foc *per fer una fletxa*. Va esblandir dins sa mà i sa quedá amb tot es bras malament i sa vista danyada. S' en aná a dins es llit plorant i eridant fins que hi comparagué sa mare i vegé es desveri.

¡Alerta an aquets atlots!

Minerva celebra una vetlada literaria, que ressenyam en altra lloc.

Dia 18.—Després de molta llarga malaltia ha mort l' amo 'n Llorens Terrassa (a) Coll. Acompanyam en el sentiment a sa familia especialment a D. Juan resident a Utuado - Puerto Rico — i a na Margalida, fills del difunt.

It. Mor també avui després de penosa malaltia l'amo Antoni Gili (a) Comuna pare dels nostros amics en Miguel Gili sargent de Palma i en Mateu Gili guarda-conserge de guerra a l'Illa de Cabrera. A ells i demés familia expressam nostro condol.

Dia 19.—La cosa pintá be ferm per fora vila. Els sembrats han pugat ufanosos, tant els ordís com sivades, com blats i han tengué sempre el temps que han necessitat. Ara p'els alou i terres grasses ja no necessitaven aigo, però aquestes son poques, i en camvi ses primes que son moltes i especialment ses marines han mester una bona saó. Idó, avui, plou tot es dia; una pluja persistent que deixa tots els camps ben assahonats. Beneit sia Deu, que mostra aqueixa esplendidesa amb noltros, quan tants d'altres paisos sofreixen escassetat, mals anys, penuria i dol.

Dia 20.—An es convent dels Pp. Franciscans, se celebra una tarda literaria que ressenyam en altra lloc d'aquest número.

Dia 21.—Avui es inaugurat el nou local que se designá en el carré de Bellpuig per escola nacional de nines a càrreg de D.ª Juana M.ª Salas. Amb les

obres que s'hi han fetes ha quedat un hermos local compost de dues sales una destinada a lletres i l'altra a labors.

It. Mos arriba la trista noticia de que al distingit diplomatic de Puerto Rico D. Josep de Diego casat amb la Sra. D.ª Georgina Blanes filla de pares d'Artá li han hagut de tajar una cama. Sentim molt tan mala nova.

Dia 22.—Després de dos dies de malaltia mor D. Llorens Joy, natural de Solter a l'edat de 61 anys que feia 17 anys qu'havia vengut a establir-se aquí. Gosava de plena salut, era molt robust, però d'un simple costipat l'hi entrá una doble pulmonia qu' en dos dies el dugué al sepulcre morint cristianament com vivia. Feia cinc anys qu'era aquí desde sa darrera venguda d'América, i duia una vida molt devota. Era Adorador nocturn i Vice-ministre dels Terciariis.

Estimava tot lo que representava progrés, així es que fou desde l'aparició de LLEVANT un entusiasta d'ell, com també de la Biblioteca Circulant de la qu'era soci inscrit i membre de sa Junta Administrativa.

Que Deu l'haja admés en la gloria i rebiga sa afligida esposa D.ª Maria Pastor i sos fills els nostros amics D. Jaume, Llorens i Miquel tots residents a fora el nostre mes sentit condol.

Dia 23.—Avui son mols els pagesos que posen signe a ses faves; rebassen ja a les totes i sembla qu' en frissen per po de colca ravés del temps. Fa bon sol i pinta be.

Dia 25.—Avui a Palma a les oficines de la Companyia de Ferrocarrils de Mallorca s'ha subastat es darré tros de la explanació de la via del Ferrocarril Manacor-Artá en el tros comprés dins el terme de Sant Llorens des Cardessar.

Hi ha haguts cinc postors i es estat adjudicada a D. Salvador Galmés de Sant Llorens des Cardessar. La subasta se fe davant D. Rafel Blanes Tolosa i altres membres de la Junta de la Companyia.

Sembla que se vol donar molta pressa a les obres.

Dia 26.—Com a prova de fecunditat i de lo be que va en el camp avui mos han mostrat un gra d'ordi sembrat a la ventura que te uns 470 goixos espigats. Es una cosa fenomenal, fa es redol d'una barcella. El mostra en Miguel Grau.

It. A mestre Andreu des Convent tant conegut de tothom, li ha pegat un atac de gota. Fa temps qu'está ja malaltís. Son molts els qui se interessan per ell, però sembla que si no s'agrava no corre perill. Que Deu l'alivii.

Dia 27.—Durant la vetlada passen p'els carrés des poble coranta quatre carros carregats de gabellins i gabellines que tot cantat van en peregrinació a Sant Salvador de Felanitx. Son uns doscents peregrins dirigits p'el Sr. Rector D. Joan Torrandell.

Dia 28.—De nou sofreix un atac an es cor doña Francisca Terrassa, mare del Vicari D. Sebastiá Lliteras. Li desitjam milloransa.

Dimecres de s'altre setmana se casá a Palma don Rafel Blanes Boisen primer tinent d'enginyeria amb la simpática Srta. D.ª Juana Garcia Leal a la capella de St. Pere y St. Bernat, beneint l'unió D. Francesc Esteve Pvre., Fiscal esglesiástic. Donat el dol recent, la cerimonia tengué caràcter intim. Desitjam als rescens casats moltes felicitats en so nou estat.

Diumenge dia 27 passaren una partida de motociclistes ciutadans cap a les coves. Tornats d'elles dinaren a Artá i s'horabaixa s'en tornaren a Ciutat.

Dia 29.—El dematí se posá el cel ennigulat i oom ve gran dia se posa d'aigo i vent. Tot es dia plou a rompre i bona part de sa nit.

Com es natural aixó fa estar ansiosos es conradores perque temen qu' espenyi la bona anyada que s'acosta. Si no fa res mes, tot haurá estat donar un poc mes de feina per ses moltes jaceres qu'ha fetes i perque haurán de girar ses gavelles de faves unes quantes vegades.

Dia 31.—Avui a Palma s'han units en matrimoni la distinguida i noble Sta. D.ª Teresa Fuster Valiente amb el diputat provincial per Menorca D. Juan Simó Olivar. Benehi l'unió l'economista de St. Jaume Sr. Oliver. Els desposats han passat avui cap a Son Jaumell aon passarán una temporedeta i després s'en anirán a Ciutadella.

Sia enhorabona.

It. A oquí s'ha casada avui D.ª M.^a del Dolors Prohens Llobera amb D. Francesc Quetgles Castellá, que surten cap a Inca aont han fixat sa residencia. Les desitjam llarga lluna de mel.

Registre

Difunts

Dia 18.—Antoni Gili Esteva (a) Comuna de 74 anys, casat; de malaltia de cor. (Cardiopatía).

El mateix dia.—Llorens Terrassa Nicolau (a) Coll viudo de 77 anys, de Grippe.

Dia 20.—D. Llorens Joy Colom, casat de 61 anys, de Pulmonia (Bronco-Neumonía).

Dia 30.—Miquel Gayá Llabrés (a) Monjo de 55 anys casat, de Tuberculosis pulmonar (Tisis).

Total 4 homos.

Naixements

Nins 3.—Nines 1.—Total 4.

Matrimonis

Dia 19.—Juan Sureda Torres fadri amb Catalina Sureda Dalmau fadrina.

Dia 30.—Antoni Ginart Ferrer viudo, amb Isabet M.ª Artigues Torrens fadrina.

Dia 31.—D. Francesc Quetgles Castellá viudo amb Maria dels Dolors Prohens Llobera fadrina.

Dia 1er de Maig.—D. Francesc Blanes Boger fadri amb D.ª Margalida Blanes Blanes fadrina.

Total 4.

Entreteniments

Solucions als del número passat

A les preguntes: 1.ª Que sa dona sia cega i s'ho mo sort. 2.ª Si treu sa grossa. 3.ª Amb estar oberta. A les semblances: 1.ª En que te firma. 2.ª Te sola. 3.ª Que te titol.

Fuga de vocals

Sa formiga experimenta lo qu' ha de fer un casat en s'estiu aplega es blat i en s'hivern s'eo alimenta.

A la Xarada: Colcada.

D' avui

Preguntes: 1.ª Qu' es lo que ha de mester una atlot per poder-se casar prest? 2.ª Quin es s'instrument de corda mes bo d'aprendre de tocar?

Semblances: 1.ª Amb a que s'assembla Artá a un retgiment? 2.ª I una escola an es pobres? 3.ª I un vestit de dona a una montanya?

Endevinais

Dic molt i no dic res som un bon mestre per qui 'm coneix. De mi se cansa qui no 'm comprén. ¿No saps qui som? Idó, aprén.

Les solucions al número qui vé

GRAN COLMADO ARTANENC d'en GUIEM BUJOSA (a) Ganancia

SE VENEN BONS I BARATO

Comestibles de tota casta, licors, dolces, galletes, etc., etc. : : : Grandiós surtit de Perfumeria

Aquesta casa es s'única depositaria dins Artá del celebrat ANIS TUNEL

Fixau-vos be en sa Direcció: CARRE DE PALMA, 3-ARTA

S'Agencia Bujosa (a) Ganancia serveix amb esment, puntualitat i barato qualsevol encàrrec se li fassa per ciutat i pels altres pobles de Mallorca

Despaig a Artá: Carré de Palma, n.º 3

Despaig a Palma: Estanc d'es Banc de s'Oli

GRANDES ALMACENES **SAN JOSE** DE Ignacio Figuerola

Sastreria, Camiseria, Merceria, Zapateria, Pañeria,
Llaneria, Pañoleria, Lenceria,

Generos de Punto, Sederia, Articulos para Viaje

OBJETOS PARA REGALO

Depósito de máquinas parlantes PATHEFONO

PRECIO FIJO

CENTRAL: Brondo, 7 9, 11, Borne 118 TELEFONO, 217

DISPONIBLE

NO COMPREU CAFE
que no passeu abans per sa botiga d'en
JAUME CABRER
que'l té bo i fresc.

Allá hei trobareu tota casta de
comestibles i a tot preu.

Arrós, verdures, patates, etc., etc.

Carré de Antoni Blanes Juon (antes Puput)

Mestre Arnau Gasellas (a) Garameu
VEN A TOT PREU
Vins de taula i Vins blancs
DE SA DAVESA
Recta, 8 ARTA

FARMACIA
DE
LLORENS GARCIES
OBERTA A TOTES HORES
Vins i aixarops medicinals
Aixarop de cues del Dr. Morey preparat amb
erba euquera d'Artá
PLASSETA D'ES MARKANDO

GRAN BOTIGA
amb género de tota casta i a tot preu;
calcat fi i de moda
A CANA VIVES
Carré de Parroquia, 1

CAP BOTIGA
ven en millós condicions que sa d'en
JUAN VICENS (A) JAN
Tota casta d'articles, comestibles, galletes, etc.
Es representant de sa Perfumeria
L. CACCIO
Té depósit de MAQUINES DE COSIR
PAP I AUCONS
com també tota casta d'instruments musicals,
guitarras, bandonions, etc.
DIRECCIÓ: ALCARIOT, 3

EBANISTERIA MODERNA
DE
MIQUEL MOREY
Mobles fins de tots els estils p'el parament de casa
Especialitat en cordats de cadires a l'antiga
Pintats i decorats fins, de tots els gusts
Carré de la Parroquia, 7 ARTA

Llibres d'ocasió
S'en venen en aquesta
Administració
Quatre Cantons, 3

UN SENYOR

Vol vendre una His-
toria Universal d'en
Cesar Cantú; 43 toms
bellament enquader-
nats, planches dora-
des, casi nous a bon
preu.

Informarán en aques-
ta administració.

Rondaies de Menorca
per
Andreu Ferrer

Un volum en 4 part
2 PESSETES

Demanales a la llibreria de
FERRER Y SUREDA
ARTA

En aquesta Administració
podem encarregar
tota casta de
IMPRESOS

Se serveixen amb prontitut

Llibreria, Papereria i Centre de Suscripcions
DE
FERRER Y SUREDA
quí trobareu paper de tota casta a la menuda i en
gros, plècs, libretes, tintes, llapseria, etc.
Llibres escolars i relligiosos
A PREU DE CATALEC
s'encomanden de tota casta en tota puntualitat
QUATRE CANTONS, 3

DISPONIBLE